

خواص دارویی سدر

سدر درختی است که ارتفاع آن تا 10 متر می‌رسد. این درخت، خاردار و دارای ...

سدر درختی است که ارتفاع آن تا 10 متر می‌رسد. این درخت، خاردار و دارای ...

سدر درختی است که ارتفاع آن تا 10 متر می‌رسد. این درخت، خاردار و دارای ساقه‌ای به رنگ تقریباً سفید است. برگ‌ها تقریباً بیضی‌شکل و در قسمت انتهایی مدور، ولی در قسمت مقابل کمی نوک‌تیز هستند که به صورت متناوب بر روی شاخه قرار می‌گیرند. کناره برگ‌ها دارای دندانه‌های کوچک است و سه رگبرگ در طول برگ به طور واضح دیده می‌شود. گل‌ها پنج گلبرگ دارند و به صورت مجتمع و پوشیده از کرک هستند. میوه گیاه به صورت شفت، گوشندار، تقریباً کروی و به اندازه گیلان یا بزرگ‌تر از آن است. این میوه‌ها که زردرنگ و خوراکی هستند، اغلب طعمی ترش و مطبوع دارند، ولی گاهی هم شیرینند.

درخت سدر حدود صد سال عمر می‌کند و در استان‌های هرمزگان، سیستان و بلوچستان و دیگر مناطق جنوبی، از جمله بعضی جزایر ایرانی خلیج فارس رویش دارد و در بعضی نواحی جنوبی میوه آن جزء میوه‌های مصرفی مردم است.

این درخت در مناطق دیگر جهان از جمله عراق، مصر، عربستان، حبشه، آفریقای شمالی، نیجریه و فلسطین نیز می‌روید. داروشناختی و اثرات مهمبرگ سدر قابض و مقوی معده است. همچنین خاصیت ضد میکروب و ضد قارچ دارد؛ به همین دلیل از آن برای درمان انگل‌های موضعی (پوستی) استفاده می‌شود. جوشانده برگ آن در درمان علائم سرماخوردگی مؤثر است و فشار خون را افزایش می‌دهد. از ضماد برگ آن در قدیم برای نرم کردن و درمان ورم و زخم‌ها استفاده می‌کردند. شستشوی موی سر با سدر باعث تمیزی و تقویت رشد مو شده و هنوز هم به همین منظور از آن استفاده می‌شود؛ به طوری که بسیاری از صنایع آرایشی از عصاره برگ آن انواع شامپوها را تهیه می‌کنند. مصرف خوراکی میوه سدر برای درمان برونشیت، سرفه و سل مفید است. میوه دارای طبیعت سرد و خشک و نارس آن قابض و نفخ‌زاست.

سرخ‌کرده و بوداده میوه سدر بسیار قابض و برای اسهال و زخم‌های روده و تب مفید است. در گذشته از سدر بیشتر برای درمان زخم‌ها و شستشوی سر و بدن استفاده می‌کردند. در حیوانات آزمایشگاهی، کاهش قند خون با مصرف برگ سدر گزارش شده است.

ترکیبات مهم‌ترین ترکیبات برگ سدر ترکیبات ساپونینی است. از مهم‌ترین ساپونین‌های گلوکزیدی آن می‌توان چهار جسم کریستینین‌های A، B، C و D را نام برد. از دیگر ساپونین‌های برگ، ابلین لاکتون می‌باشد که یک ساپونین استروئیدی و عامل کف‌کنندگی سدر است. از برگ سدر آلکالوئیدهایی از جمله آمفی‌بین‌های A، E، F، ماری‌تین A و C و اسپینانین A استخراج شده‌اند. همچنین در برگ سدر تانن و استرول‌های گیاهی از جمله بتاسیتوسترول وجود دارد. نکات قابل توجه

- 1- چوب درخت سدر بسیار سخت و بادوام است و در قدیم برای ساختن اجزای مختلف خانه‌ها به کار می‌رفت. درخت سدر آفت ندارد و موریانه کمتر می‌تواند به آن آسیب برساند. همچنین زغال تهیه‌شده از چوب سدر جهت تولید حرارت ایده‌آل است.
- 2- بهترین زمان برداشت برگ سدر اواخر فصل تابستان می‌باشد.
- 3- در بسیاری از کشورهای اسلامی نظیر ایران، عراق، هندوستان (مسلمانان)، جنوب شرقی عربستان سعودی و نقاط دیگر، مرده‌های خود را با سدر و کافور که هر دو از درختان بهشتی هستند، می‌شویند. با این کار، گذشته از ضدعفونی و پاک شدن جسم مرده، عقیده بر این است که فرشتگان خشنود خواهند شد. در یکی از منابع آمده است که یهودیان هم در گذشته این عمل را انجام می‌دادند و در حال حاضر نیز به طور معدود انجام می‌دهند.
- 4- در منابعی اشاره شده که زنان قدیم مصر با شانه‌های چوبی ساخته‌شده از درخت سدر موهای خود را شانه می‌کردند.
- 5- در تحقیقی که در سال 1373 توسط مؤلف و همکاران بر روی برگ سدر ناحیه اهواز انجام شد، در آن ترکیباتی از جمله ساپونین، آلکالوئید، فلاونوئید و تانن تشخیص داده شد. این نمونه حاوی درصد بالائی از خاکستر محلول در اسید بود.